

Муниципальное бюджетное общеобразовательное учреждение
средняя общеобразовательная школа с.Мичурино
Ардонского района РСО-Алания

Рассмотрено на заседании ШМО
Рук-ль Вазиева Л.В.
Протокол № 1
от « 31 » 08 2022 г.

Согласовано:
Зам. директора по УВР
Беленко Н.М.
« 31 » 08 2022 г.

Утверждаю:
Директор МБОУ СОШ с. Мичурино
Гаглоева Б.Н.
Приказ № 08-40/21
от « 31 » 08 2022 г.

КУСÆН ПРОГРАММАÆ ИРОН ЛИТЕРАТУРАÆЙÆ 3 КЪЛАСС

Ахуыргæнаг: Гаппуаты Р.Н

2022-2023

Æмбарынгәнән фыстæг

Кусæн программæ арæзт у ног стандарты домæнтæм гæсгææмæ ЮНЕСКО-йы кафедрæйы арæзт ахуырадон комплекты бындурыл. Ирон литературон кæсынадæн лæвæрд цауы къуыри 2 сахаты (æдæппæт 34 ахуырадон къуырийы-68 сахаты)

Сывæллæтты алывæрсыг рæзтæн райдайæн скъолайы æрцауы.

Уымæ гæсгæ ирон æвзаг ахуыр кæныны хъуыддаг арæзт у ахæм нысан æмæ хæстæ сæххæст кæнынмæ:

- хъуамæ сывæллæттæ сæ кæрæдзимæ иронау дзурын сахуыр уой. Уый тыххæй та хъæуы фидар фæлтæрддзинад кæсын, фыссын æмæ хъуыды кæнынæй;

- иумæйаг ахуырадон зонындзинæдтæ бæрзонддæр кæнын; ныхасы рæзтыл кусын; фылдæр базонинмæ æмæ интеллект уæрæхдæр кæнынмæ тырнын;

- мадæлон æвзаджы фæрцы сывæллоны алывæрсыгæй хъомыл кæнын;

- хъазты хуызы сывæллæтты эмоционалон уавæр рæзын кæнын;

- зонындзинæдтæ фылдæр кæнынмæ тырнындзинад рæзын кæнын.

Куыд зонам, афтæмæй æппæтæй хуыздæр фадат уыцы нысантæ сæххæст кæнынæн ис кæсыны урокты.

Ног (дыккаг фæлтæры) стандартты домæнтæ сты, цæмæй Уæрæсейы цæраг алы адамæн дæр йе 'взаджы кад сæхи 'хсæн бæрзонддæр ист æрцауа, цахгæр фæхуыздæр уа мадæлон æвзаг ахуыр кæныны хъуыддаг. Уыцы хæстæ та æххæст кæны райдайæн скъола.

Кæсыныпрограммæйы сæйраг идея у скъоладзауы ахуыры процессы сæйраг архайæг уæвынмæ сразæнгард кæнын.

Кæсыныпрограммæйы сæйрагхицæндзинад – скъоладзаутæн комплексон æгъдауæй литературон кæсынады æгъдауттæ бацамонын.

Кæсыныпрограммæйы спецификонхицæндзинæдтæ:

- текстыл куыст куыд ныхасы иуæгыл;

-литературон уацмысты дзырдты аивдзинадæмбарынæмæ сын сæхицæндзинæдтæ жанртæм гæсгæ иртасын;

-уацмысы æвзаг æмæ сывæллæтты ныхасыл уыцы иумæ куыст;

-уацмысыл æмæ сывæллæттæн фыст чингуытыл иумæйагæй кусын;

-сывæллæттæн тексты тыххæй зонындзинæдтæ дæттын, æмæ аивадон - литературон уацмысты мидис æмбарын кæнгæйæ сабиты миддуне хъæздэгдæр кæныныл куыст.

Программа домы, цæмæй скъоладзаутæ базонæй текстæй сæйрагдæр хъуыды рахицæн кæнын, уацмысы мидис хи ныхæстæй радзурын, дзырдты нысаниуæг зонин, текстæн йæ аивадон æууæлтæ рахатын; сахуыр уой хъуыды кæнын, рæза сæ аивадон æнкъарынад, цымыдис æмæ разæнгард кæной чинæг кæсынмæ.

Кæсынныпрограммæйы сæйраг нысан: сабиты чинæг кæсынмæ разæнгард кæнын ; ирон, уырыссаг ама æпшæтдунеон литературæйы хуыздæр уацмысты фæрцы сывæллæтты миддуне хъæздыгдæр кæнын.

Кæсынныпрограммæйы сæйраг хæстæ:

1. скъоладзауты дзырдгай хъæрæй кæсын ахуыр кæнын;
2. чинæг кæнæ хицæн уацмысы мидис æмбарын;
3. литературон уацмыстæ жанртæм гæстææвзарын зонин;
4. сывæллæттæн фыст литературæйы зындгонддæр авторты зонин; цы уацымстæ ахуыр кæнынц, уыдонæ авторты зæрдыл дарын.
5. уацмысы архайджыты мидуавæр æнкъарын;
6. цардмæ эстетикон æнкъарæнтæ гуырын кæнын;
7. сывæллæтты дунæмбарынад уæрæх кæнын;
8. сывæллæтты ныхас хæздыг кæнын;
9. скъоладзауты чинæг кæсынмæ разæнгард кæнын.

2. Текстыл кусгæйæсывæллæтты ныхасы арæхстдзинад рæзынгæнæн мадзæлттæ:

1. Кæсынны навыктæрæзын кæнын:

- растæмææмбаргæ каст;
- дзырдгай каст;
- хуыздæр кæсæджы конкурстææмæ ерыстæ аразын;

- тагъд кæсыныл фæлтæрын.

2. *Аив кæсын æмæ дзурын:*

- хъæрæй æмæ хинымæры каст;

- раст дикции аразын, хъæлæсонтæ æмæ æмхъæлæсонты раст артикуляцийыл куыст;

- тагъд дзуринагтæ кæсын;

- орфоэпийы нормæтæ ахуыр кæнын;

- рольтæм гæсгæ кæсын.

Сæрды мысинагтæ (5сах.). Дунæ у уыци-уыцитæй конд, уыдонмæ сызгъæрин дæгъæл – зонд (3сах.). Байрай, бæркаджын бурз фæззæг! (5сах.). Мæргътæ æмæ цæраггойты дунейы (10сах.). .). Скодта Митын Лæг йæ урс кæрц (10сах.). Кæмаен цы... (4сах.). Хорз æрдæйæн – уарзт (7сах.). Чи фехъуыста диссагтæ, диссагтæ – тæмæссагтæ? (4сах.). Афтауы бæстæ дидинаг, сыфтæр! (6сах.). Уæлахизы бæрагбон (5сах.). Кæм райгуырдтæн, мæхи кæм базыдтон (7сах.). Уæлæмхасæн æрмаг (2сах.). Фольклоры чысыл хуызтæ: уыци-уыцитæ, æмбисæндтæ, нымайæнтæ, ирхæфсæнтæ. Адæмон сфæлдыстад: адæм æмæ цæраггойты тыххæй аргъæуттæ. Палиндромтæ. Аив литературон жанртæ (басня, радзырд, аргъау, æмдзæвгæ). Зымæг, фæззæг, уалдзæг æмæ сæрды тыххæй уацмыстæ.

Ирон сывæллæттæн чи фыста, уыцы классикты сфæлдыстад (Хетæгкаты Къоста, Гæдиаты Секъа, , Коцойты Арсен, Цæрукъаты Залодя, Дзесты Куыдзæг æмæ иннагтæ). Нырыккон фысджыты сфæлдыстад (Джыккайты Шамиль, Чеджемты Геор, Къадзаты Станислав æмæ иннагтæ). Уацмысты мидис. Аргъæутты геройты фæлгонцтæ; сфæлдыстадон хæслæвæрдтæ (радзырд кæронмæ ахæццæ кæнын, æргонд æрхъуыды кæнын æмæ а.д.); уацмыс аивгæнаен мадзæлттæ.

Сабидуджы тыххæй уацмыстæ æмæ сæ автортæ. Уырыссаг литературæйæ æрбайсгæ уацмыстæ. Сæ авторты сын зонын (Е. Пермяк, К. Ушинский, М. Зощенко æмæ æнд.). Зæрдывæрдæй ахуыргæнинаг æрмаг æмæ кæсыны æрмаг.